

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Matthæi VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

T. V
21

Rom 7.
1. Timot. 1.

carnis faciamus in desiderijs. Si enim, inquit, secundum carnem vixeritis, desiderijs carnis acquiescentes, moriemini, ea scilicet morte, qua vidua in delicijs viuens mortua dicitur, & quæ damnationem recipit æternam. Si autem spiritu, id est, gratia & virtute Spiritus sancti, aut ita: Si spiritu, id est, iudicio rationis opera carnis mortificaueritis, viuetis vita gratiæ, qua intelligitis non substantiam, sed opera ac vitia carnis damnari. Sunt autem opera seu actus carnis, & sunt fructus spiritus. Charitas fructus spiritus est, odium actus carnis. Charitate igitur si mortificatur odium, spiritu dicitur mortificari actus seu opus carnis. Ad hanc autem mortificationem suadet, excitat, & impellit spiritus Dei. Porro, quicumque spiritu Dei aguntur seu impelluntur, hi sunt filij Dei. Neque enim prorsus hi nihil agunt boni, sed ne nihil agant boni, aguntur à spiritu Dei. Hoc modo vobiscum quoque agitur, quare desideria carnis vestra mortificantes filij estis Dei. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum sicut olim sub lege (quod seruatorum erat) in timore Lex enim vetus accepta fuit in timore, dum iustitia non amabatur, propter quã lex seruaretur, sed pœna timebatur. Iam verò sub lege gratiæ non in timorem datur nobis spiritus, sed in dilectionem, ne serui sed filij potius simus. Sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo Deo clamamus: Abba pater. Duo hæc nomina sunt, sed idem significant. Alterum enim, puta Abba, Hebraicè sonat patrem, alterum Latine ex Græco translatum, & significare vult nobis tanquam filios adoptionis, spiritu ad Deum affectuosè nos agi, in quo charitate ardentibus dicamus: *Pater noster qui es in cælis*. Sequitur, Ipse enim spiritus adoptionis testimonium perhibet, id est, nos cognoscere facit, vt consecuti remissionem peccatorum, deindeq; bene agentibus filij simus Dei. Tantum superest, vt quemadmodum imaginem portauimus terreni patris, ita portare satagamus cælestis Patris imaginem. Est itaque inter dona Spiritus sancti vnum hoc haudquaquam infimum, quod testimonium reddit spiritui nostro, quoddam Dei filij sumus. Si autem filij sumus Dei, sumus quoque hæredes Dei. Quorum enim nisi filiorum paternam est hæreditas? Sumus igitur hæredes quidem Dei, id est, bonorum eius infinitorum sempiternæque beatitudinis, cohæredes autem Christi.

Galat. 5.

Math. 6.

1. Cor. 13.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICÆ OCTA
ua post Dominicam sanctæ Trinitatis, Matthæi VII.

Math. 7.

ANte huius præsentis Dominicæ Euangelij verba, vt idem Euangelista refert, præmonerat nos Dominus, quo tendamus intrare per angustam portam in regnum cælorum. Plurimi enim volent, aut putabunt, inquit, se introituros, sed non introibunt. *Atta enim, inquit, est via qua ducit ad vitam, & pauci ambulant eam.* Ne itaque putemus eos, qui simulant sanctitatem, esse qui contendunt angustam portam intrare, aut intrare, & propterea illis nimium confidamus, quasi his qui ambulent in veritate, recipiamusq; impia eorum dogmata, quibus seducamur, monet nos non nimium illis tribuere, donec videamus, quem fructum eorum simulata opera pariant. Possunt enim ad tempus simulatores se palliare, sed non diu fieri potest, quin prodantur fructus: vnde tandem vita & eruditio eorum ex Deo non esse deprehendatur. Dicit itaque Christus:

Atten

Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Prophetas hic non eos nominat, qui futura iuxta prophetarū morem sub veteri testamento prænuñciabant, sed eos magis, qui prophetarū oracula nobis exponunt, eorūque referunt sensum, & sacram nituntur elucidare scripturam. Horum enim quosdam præmonet vitandos, quos prophetas falsos nominat, & doctores falsos vocat doctores peruersos, qui animarū corruptores, ut suæ impiæ doctrinæ adiciant autoritatē, quo facilius imponant incautis, fictamq; ostendant sanctitatem: sub nomine autem sanctitatis errores & hereses seminant. Hos itaque iubet cauendos. Porro vestimenta ouium, opera & actus sunt boni verarum virtutum, quibus pij ac deuoti conteguntur & ornantur. His tamen aut sub harum specie quoque inuoluntur se mali, dum ieiunia, abstinentiasq; in ficta humilitate & deuotione simulata ostentant. Non raro autem vitia sub virtutum specie palliantur: quod tunc fit maximè, quando intentio operantis fallax est & non sincera. Itaque opera virtutum cum bona sunt intentione, vestimenta sunt ouium: cum sunt mala ac subdola ad decipiendum, tunc vestimenta ouium induerunt lupi. Non tamen propterea sua odisse debent vestimenta oues, licet his etiam se lupi inuoluant. Veruntamen quomodo lupus, licet ouina testis pelle, speciem mutat, non animum: ita hæretici & peruersi doctores quantamlibet sanctitatis fingant speciem, manent tamen corrupti & corruptores animarum. Videte autem quod vestimenta hic vocat ea opera, que licet pia appareant, non tamen pio semper animo fiunt. Verbi gratia. Eleemosyna vestis est ouina, eam tamen induunt & mali. Dare enim potest eleemosynam impudicus mulieri, ut ad consentiendum malæ concupiscentiæ suæ eandem inducat. Potest ambitiosus propter gloriam, ut videatur ab hominibus dare eleemosynam: potest aliud quid vitiosum alius intendere, quare opus faciat misericordiæ. Hæc igitur vestimenta sunt, quia boni, maliq; eisdem tegere se possunt.

A fructibus eorum cognoscetis eos,

Fructus ouium, intelligi vult veras virtutes. Porro falsi propheta cum nullam ex se proferant veram virtutem, nullos bonos, sed multos ex se pariunt fructus malos. Quæ enim fucata sunt, cito panduntur, & fictio in suam naturam relabitur. Opera igitur eorum restantur illos, quia Christi gloriam non querunt, sed ut statuam suam sectam, ut acceptis fruatur beneficijs, utq; cupitis non destituantur honoribus, aliaque huiusmodi, in quibus se respiciunt & querunt, penes quæ dinosci debent. Neque enim à veste cognoscendus est hæreticus (vestem intelligo opera laudata in sacra scriptura, quæ tamen non sanctificant facientem, cum malis, bonisq; sunt communia) sed in fructibus sunt discernendi. Oves enim iuxta quod sunt oues, fructus faciunt qui à malis fieri non possunt: & mali fructus quoque suos factos post se relinquunt, qui bonorum prorsus esse non possunt. Et propterea S. Augustinus ait: Isti fructus à quibus huiusmodi mali & hæretici sunt cognoscendi, non sunt bona quæ exterius præterunt. Talia enim cum bono animo fiunt, sunt vestimenta ouium oues tegetia & protegentia: cum vero

Prophetas quos hic nominat Casius.

Vestimenta ouium que sunt.

Ouina vestis quædam appareat opera.

Matth. 23.

Ouina fructus quæ sunt.

Ioan. 5.

Augustin.

T. V
21

malo fiunt animo, vestes quidem sunt ouium, sed lupos tegunt. Isti ergo fructus quibus agnoscimur sunt illi, de quibus Apostolus ad Galatas scribit: *Manifesta sunt opera carnis, quae sunt fornicatio immunditia, &c.* Quae abscondunt haeretici aliquando sub ouium vestibus: produntur tamen nouissimè, si diligenter obseruentur.

Galat. 5.

Nūquid colligunt de spinis uuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, bonos fructus facit, mala autem arbor fructus malos facit. Non potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala fructus bonos facere.

Arbor bona quanam sit.

Arbor bona est bonus homo seu voluntas bona, non propter esse boni naturae, quia illo modo omnis arbor & omnis anima seu voluntas est bona. Loquendum est igitur non de bonitate naturali, sed morali. Dicit ergo: Cuiusvis generis arbor suos profert fructus. Ex spinis nemo colligit uuas, quomodo nec in tribulis ficus quaerimus. Sic ediuerso nec vites profert spinas, nec ficulnea tribulos. Sed arbor bona quādiu est bona, aut secundum quod est bona, facit bonos fructus, quamuis possit facere malos, sed tunc non est bona: & mala arbor fructus profert malos. Nam si bonos profert fructus, iam est bona. Neque enim Dominus dicit: Non potest arbor bona mala fieri, nec mala fieri bona: sed bona arbor non potest facere fructus malos. Cuius exemplum dat Augustinus, dicens similem hanc esse locutionem, & huic loco quadrare, si dixerō: Non potest nix esse calida. Si enim calefacta fuerit, nō erit nix, sed aqua. Sic bonus homo potest fieri malus, & malus fieri bonus. Verbi gratia: Saulus cum esset malus, erat arbor mala: factus bonus, arbor erat bona. Cum malus esset, fructus mala protulit arboris, puta sanctos in carceres conijcere, occidi facere, persequi Dei Ecclesiam, quae fuerunt mali fructus. Verum, non longè post factus est bona arbor, bonos producens fructus, ut sunt euangelizare, consolari tristes, arguere facinorosos, pro Christo pati, &c.

August.

Afor. 9.

1. Cor. 1.

2. Corinth. 4. Galat. 3.

Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur à fructibus eorum cognoscetis eos.

Excidi à corpore Christi quid sit.

Videtur quia non solum malorum operum fecunditatem damnat, sed sterilitatem quoque bonorum operum. Quisquis itaque Dei praecepta non custodit, quisquis Deo & Ecclesiae non obedit tamen aliud malum non faciat, hoc illi ad damnationem factis erit, quia omnis arbor non faciens fructum bonum, excidetur per mortem, aut animam, aut etiam corpus. Excidi enim seu amputari à corpore Christi, est dari à gratia Dei, puta ut iam non sis particeps vitae corporis Christi, non sis particeps spiritus corporis Christi: non vtiuiceris gratia Dei: quod in transgressione sit praeceptorum Dei. Si ergo arbor quae non facit fructum bonum, si homo qui non operatur cum debet bonum, in ignem mittetur, quid ei quæso fiet, qui operatur male? Si peccatum quod sit per omissionem boni tam grauitur iudicatur, quam graue erit iudicium his, qui non solum bona praetermittunt, sed etiam scelera committunt multa? Similis est sententia Saluatoris apud Ioannem, dicens:

Ioan. 15.

dicentis: *Omne palmitem in me non ferentem fructum, pater tollit, & in ignem mittit.* Heu dilectissimi, quam vitanda est ociositas & infructuosa temporis consumptio. Quid dicent hic aleatornes, helluones, bibones à mane vsque sero in tabernis bibentes: quid ociosi, quid qui in noctibus & tenebris obambulant, & se aliosq; ad luxum, ad voluptatem, ad ocium perniciosum, ad rugas quorq; fistulis, carminibus, cantiuculis, & huiusmodi vanitatibus provocant? Et tamen hodie hæc (quia multo sunt grauiora & detestabiliora) quasi honestæ recreationes, quibus transigitur tempus, dicuntur.

Vbi sunt nunc Neochristiani, qui in sola ociosa fide sperant, nihil boni operantes? Nullum enim Dei mandatum negligere possunt absq; opere malo, id est, absq; peccato: nec Dei vllū possunt implere præceptū, nisi per opus bonum. Si ergo bona à nobis opera non requiruntur, tunc nulla quoque obseruatio mandatorum Dei à nobis exigetur. Cur ergo sunt nobis tradita Dei mandata? Cur tam multa benedictio suo ore nobis Christus præcepit? Fortasse vt soli Papistæ hæc Dei teneantur facere præcepta, nō autem Lutherani, quibus sola fides sufficit. Et bene quidem. Sed & hoc quoque inde sequitur, vt Papistæ Dei mandata seruantes soli esse teneantur Christiani, nō autem Lutherani, sed vt arbores steriles, imo pestifera in ignem mittendi. Videant, videant, qui modo oculis plusquam cernentibus aut talpeis sicut se falli, quia non mentitur, quæ hic loquitur veritas: Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Ex fructibus igitur, inquit, cognoscetis eos. Videtur hic pro mercede, quæ est fructus bonorum operum, fructus posuisse. Quamuis enim veri, purique amoris non sit querere mercedem per respectum, aut qualificationem sui, id tamen querere debemus, quod est merces, id est, Deum, quam clarè Abrahamæ Deus promittit, dicens: *Ego ero merces tua.* Itemq;: Ego protector tuus sum, merces tua nimis. Deus igitur, sed & videre Deū, cognoscere Deum, amare Deum, frui Deo, merces est beatitudinis æternæ. Hanc mercedem licet maxime querere, sed non amore & respectu proprio debet fieri, propterea quod sibi faueat, quod sibi beatitudinem hanc velit, vt rem sibi delitiosam ac quietam. Quando igitur repetit: Ex fructibus eorum cognoscetis eos, videtur dicere: Qui non bene operatur, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum, hoc est, ex stipendijs eorum, & ex mercede eorum cognoscetis eos.

Non enim omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui est in caelis, ipse intrabit in regnum celorum.

Tres sunt persecutiones, quæ sanctis in hac vita inferuntur, de quibus nos præmonet Dominus Iesus. Prima est manifesta persecutio tyrannorum, quam Dominus aliquando declinandam permittit, dicens: Si persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Aliquando tolerandam monet: *Beati inquit, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.* Itemq;: Nolite timere eos, qui corpus occidunt: sed eum timere, qui corpus & animam habet mittere in gehennam. Secunda est hæreticorū, de qua nos in prima parte Euangelij hic commonefaciens docet, nobis cōtra eos esse vigilandū,

Ociositas quanto magis vitanda.

Iacob.

Opera bona ad salutem necessaria.

Lutherani vt sint arbores steriles in ignem mittendi.

Genes. 15.

Merces beatitudinis æternæ quænam sit.

Persecutiones sanctiorum tres quæ sint.

Matth. 10.

Matth. 10.

Persecutio hæreticorum quæ sit.

T. V
21

Math. 10. nec vt columbas oportere nos tantum esse simplices, sed etiam vt serpentes prudentes, qui ne incantatorem audiant, aurem vnā ad humum vertunt, alteram cauda obturant. Sic nobis hæreticorum prædicatio declinanda est, lectioque vitanda, ne inficiamur, aut capiamur. Tertia est hypocritarum, & fallorum fratrum, qui vnum erga nos simulāt, & aliud interim querunt. Quomodo autem hi, qui speciem habent bonæ vitæ, propter dogma caendi sunt nequitia: ita hi qui in fide & eruditione sunt integri, fugiendi sunt, si moribus sunt corrupti. Vtrique enim sunt contagiosi, & inficiunt. Dicit igitur: Non omnis qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum. Non satis est, inquit, per fidem solam & mortuam agnoscere me Dominum ac Deum, non satis est labijs tantum & ore me honorare, nisi opera quoque prodeant ex ea fide, quæ per dilectionem operatur. Propterea dicit alio loco exprobrans: *Quid vocatis me Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* Sed obijcit quis: Si non omnis qui dicit Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum, quomodo tunc verum est, quod per Ioelem dicitur: *Omni qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit?* Aut quomodo verum est illud Pauli: *Nemo potest dicere Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto?* Dicendum Christum hic loqui de vocali dictione, quæ sola non efficit seruum Christi. Necessè est enim vt dicens Christum Dominum suum, & propterea Dei seruum, aut amicus constituatur, dicat hoc ex affectu, ex corde & amore, quod est ipsa dicere. Non enim dicere Domine, Domine, seruum Dei constituit, sed exhibere se Christo seruum, humiliatq; corde illum agnoscere Dominum, facit Dei seruum, & intrare in regnum cælorum? Hoc modo dubium non est eum, quisquis inuocauerit nomen Domini, saluum fieri: & neminem dicere Dominum Iesum, pura corde, ore & veritate nisi in Spiritu sancto. Nemo enim Domini Iesu est seruus, nemo ei verè seruit, nisi in Spiritu sancto. Igitur non omnis qui mihi dicit Domine, Domine, inquit, intrabit in regnum cælorum. Dixerunt enim fatuæ virgines ad ianuam sibi clausam pulsantes: *Domine, Domine, aperi nobis.* Sed dictum est illis: *Nescio vos.* Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Satis ex teipso percipere hoc potes, quam vera sit hæc sententia. Tu enim habens seruum tibi genua flectentem, nudantem caput, reuerenterque loquentem, non tamen mox probras illum propterea, vt dicas fidelem seruum. Sed plura adhuc experis ab eo, puta, vt voluntatem tuam faciat, & vt honorem tuum & commodum zeletur. Sic Deo non sufficit vt templum intres, Missam audias, ores ore, cantes, ieiunes, ianeis vtaris vestibus, des oleumofynas, nisi sis ei quoque fidelis, ipsum diligens, ipsi obediens, ipsiusque zelans honorem. Bona quidem sunt hæc corporalia exercitia, & penitentialia, afflictivaque carnis, modo in Dei honorem & propter Deum tantum fiant. Nam si fiant quidem, sed honestatis causa, aut quia alios ita vides agere, nec Deus causa sit, quare hæc facias, non recipies pro illis æternam mercedem. Satius tamen est ea fieri, aliaque opera bona, non ex vitiosa intentione, sed vel ex honestate, vel ex consuetudine, licet non ex charitate vera fiant, quam omnino intermittere: quia vicinior est adhuc Deo, qui licet totus non sit ad Deum conuersus, quam ille qui totus alienus est, & Deo suis sceleribus contrarius. Citius quoque ad ignem accedit, calceserique potest.

Persecutio hypocritarum que ut.

Math. 15. Marc. 7.

Galat. 5.

Luca 6.

Ioel. 2.

Seruum Dei verum quid constituat. Math. 7.

Ioel. 2.

1. Cor. 12.

Math. 7.

Math. 15.

Exercitia corp. rari & penitentialia opera que referenda sunt.

test, c
rus ab
uis in
ve ab
uis,
tiam
regnu
Roj
Separ
peccat
fuit qu
bis er
diuice
aut ei
stram
sicut d
& hz
quoq
postur
pæcep
stias s
les era
lone p
Dua
sunt à
sentia
sum gi
lis est g
est exci
Nunqu
tam in
ciatur
dicent
ero sol
cendac
perea
multos
penan
latum
toleral
nus no
res hor
taque n
stus in

est, qui licet iuxta ignem non sit, parum tamen distat, quam ille qui totus ab igne fugit. Sic opera bona non sunt propterea omittenda, quamvis in peccato sit quis mortali constitutus. Possunt enim illi fore occasio, ut ab illis ad Deum conuertatur. Illa tamen sola, nisi Dei fidelis fueris servus, ut eius gloriam quaeras, ei obedias, eius gratiam habeas & amicitiam (quod est esse Dei filium & ciuem regni caelestis) non introducent te in regnum Dei.

Rogo igitur vos charissimi, deponite & separate omnia à vobis peccata. Separate à vobis omnia ad peccatum inducentia, abijcite cuncta, quae sine peccato agi, aut tractari non possunt. Sint homines, sint negotiationes, sint quaestus, sint officia, obsequia, honores, & alia quaecunque. Melius vobis erit pauperes, & indotatis prolibus intrare in regnum caelorum, quam diuites, & dotatis diratisque liberis ire ad infernum. Nam si exercitio alicui, aut ei negotiationi, quae sine peccato non potest fieri, vacatis, animam vestram perditis, & proles quoque vestras, quas bonis malè partis ditastis, sicut diuitiarum, ita & peccatorum, aeternique incendij participes facitis & haeredes. Abscinde igitur omnia (quod dixi) à vobis peccata, cuncta quoque quae ad peccandum vos inducunt, aut quae sine peccato agi non possunt, & sic studeatis Deo placere, bona assidue opera agere, Dei servare praecepta, Dei zelari honorem, eius amore incommoda, iniurias & molestias sustinere, ne arbores inueniamini infructuosae, autumnales, ac steriles eradicandae, & in ignem mittendae. Non leue putetis excidi, quomodo leue purandum non est, in ignem mitti.

Dux namque & distincta poena sunt excidi, & in ignem mitti, sicut duo sunt à Deo separari, & flammis infernalibus cremari. De quibus vide quid sentiat Chrysostronus, dicens: Multi gehennam horrent. Ego autem casum gloriae illius multo maiorem poena gehennae esse aestimo. Intolerabilis est gehenna, etiam si ponat mille aliquis gehennas, nihil tale dicit, quale est excidere à gloria illa, odio à Christo haberi, & audire: Non novi vos. Non quid igitur ò filij pro tam brevi, momentaneaque delectatione peccati, tam imensum, aeternumque sine vlla spe liberationis sustinebimus cruciatum? Heu quam inanis est consolatio haec quorundam desperatissima, dicentium: Quid si ad infernum venero? Inueniam ibi multo plures, non eros solus. Quomodo ahj sustinebunt, sustinebo & ego. Proh filij, non ascendat huiusmodi cogitatio in cor hominis Christiani. Nihil enim propterea inferni poena erit tolerabilior, sed cruciatus eo maior, quo fuerit in multos diffusior. Neque enim ibi societas minuet, sed vehementer augetur poenam. Nec locum ibi habebit cuiusdam prudentis sententia dicentis: Sociatum est miseris socios habere poenarum, quia grauis est ibi afflictio, intolerabileque odium inter eos, qui poenas simul tolerant inferni. Dominus noster Iesus Christus nostri misereatur, & faciat nos in vinea sua arbores bonas & fecundas. Quod ut fiat, sua nos crebrius riget gratia, incrementaque nobis praebeat virtutum, qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

Bona opera in ecclesiis facta quid efficiunt.

Peccata eius que occisiones esse abijciendas.

ludæ.

Chrysostr.

Excidere à gloria quam sit infelicissimum. Matth. 5.

Consolatio desperatissima.

Inferni poenam ex multorum societate non minus augetur.

Psalm 66.

